

GBS-3717

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November / December - 2013

Gujarati : Paper - 303

(ભાષા વિજ્ઞાન અને ભાષાનું સ્વરૂપ)

(Core Course) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુનાં અંક ગુણ દર્શાવે છે.

૧ ભાષાની વ્યવહારના સાધન તરીકેની અગત્ય સ્પષ્ટ કરી ભાષાના ૧૪
વિવિધ ઉપયોગોનો સોદાહરણ પરિચય આપો.

અથવા

૧ ટૂંક નોંધ લખો :

(૧) ભાષા અધ્યયનના લાભ

(૨) ભાષા અધ્યયનની તુલાનાત્મક પદ્ધતિ.

૨ કોઈ બે ભાષા વૈજ્ઞાનિકોએ આપેલી ભાષાની વ્યાખ્યાઓ લખી તેમાંથી ૧૪
પ્રગટ થતી ભાષાની લાક્ષણિકતાઓ વિગતે સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

૨ સંકેત એટલે શું ? અન્ય સંકેતો કરતાં ભાષાના સંકેતો કઈ રીતે વિશિષ્ટ
છે ? તે ઉદાહરણસહ આલેખો.

૩ ભાષાવર્ગીકરણની આનુવાંશિક અને સ્વરૂપનિષ્ઠ પદ્ધતિઓનો વિગતે ૧૪
ખ્યાલ આપો.

અથવા

૩ ભાષાની યાદચ્છિકતા એટલે શું ? તે સમજાવી શબ્દ અને અર્થનો સંબંધ
સદષ્ટાંત ચર્ચો.

૪ કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો. (આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં)

૧૪

- (૧) ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયામાં જીભનું કાર્ય.
- (૨) ધ્વનિ અને ધ્વનિઘટકો.
- (૩) રૂપઘટકો અને તેની રચના.
- (૪) વાક્યના પ્રકારો.

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.

- (૧) ભાષા વિજ્ઞાન કોને કહેવાય છે ? કેમ ?
- (૨) સ્વર ધ્વનિઓના નિર્માણમાં હોઠની ભૂમિકા શી છે ?
- (૩) અલ્પપ્રાણ અને મહાપ્રાણનો ભેદ કેવી રીતે પડે છે ?
- (૪) નાદતંત્રની સંકંપ અને નિષ્કંપ અવસ્થાની સમજ આપો.
- (૫) ભાષાનું પુનર્ઘટન એટલે શું ?
- (૬) ભાષાવર્ગીકરણ પદ્ધતિઓનાં નામ જણાવો.
- (૭) વાયુરંધ્ર એટલે શું ? તે સમજાવો.
- (૮) ગુજરાતી ભાષાના સંઘર્ષી ધ્વનિઓ કયા ?
- (૯) નવજાત બાળક પ્રથમ કયા ધ્વનિઓ બોલતા શીખે છે ? કેમ ?
- (૧૦) પડજીભનું કાર્ય આલેખો.
- (૧૧) ભાષા અધ્યયનની ઐતિહાસિક પદ્ધતિનો ટૂંકમાં પરિચય આપો.
- (૧૨) ગુજરાતી ભાષાનું અધ્યયન રજૂ કરનારા એક બિનભારતીય વિદ્વાનનું તેમજ એક ભારતીય વિદ્વાનનું નામ જણાવો.